

Tandpleje til socialt udsatte borgere i Fredericia – De skæve tænder

Opsamling

- *Der har været 79 besøg på klinikken i perioden fra november 2014 til november 2015 viser optælling af journaler (nogle af dem er gengangere – der har været 63 borgere på klinikken)*
- *51 % af dem, hvor der er udfyldt et opsamlingskema, har massive tandproblemer*
- *75 % af dem, hvor der er udfyldt et opsamlingskema, har fået foretaget tandudtræk*
- *45 % af dem, hvor der er udfyldt et opsamlingskema, har tandlægeskræk*
- *Der er 6 frivillige tandlæger tilknyttet projektet og 8 frivillige assistenter*
- *Interviews viser, at økonomien har stor betydning for de udsattes tandlægebesøg*
- *Interviews viser også, at borgerne har svært ved at huske aftaler, og dermed har svært ved at følge et ordinært tandbehandlingsforløb*
- *De frivillige tandlæger mener, at der er brug for opfølgning fra kommunens side efter besøg hos De Skæve Tænder – der er for få, der kommer videre i ordinært tandbehandlingsforløb¹*

Vurdering

Evalueringen af De Skæve Tænder har vist, at der er et stort tandbehandlingsbehov blandt målgruppen af socialt udsatte i Fredericia Kommune.

På klinikken hos De Skæve Tænder får borgerne smertebehandling oftest i form af tandudtræk. Det betyder, at borgerne bliver fri for deres smerter. For dem, der er blevet interviewet i forbindelse med

¹ Dette baserer sig udelukkende på tandlægenes fornemmelse af, hvor mange der kommer videre. Der er ikke ført statistik med, hvor mange der efter deres besøg hos De skæve tænder er kommet i gang med tandbehandling.

evalueringen, har det betydet, at de har et større overskud i dagligdagen til andre gøremål, og for en enkelt af dem har det betydet, at han har overskuddet til at komme ud af sit misbrug.

Som de frivillige tandlæger understreger, så er succeskriteriet ikke, hvor mange der er kommet igennem De Skæve Tænder. Succeskriteriet må være, hvor mange der egentlig kommer videre og får en reel behandling. Det har ikke i dette projekt været muligt at undersøge, hvor mange af de borgere, der har været på klinikken, der kommer videre i et tandbehandlingsforløb.

I forbindelse med en videreførelse af klinikken vurderes det, at det er vigtigt, at der samtidig arbejdes videre med følgende punkter:

- Systematisk opfølgning på hvor mange borgere, der kommer videre i et tandbehandlingsforløb efter et besøg hos De Skæve Tænder. Borgerne skal kontaktes enkeltvis efter besøg hos De Skæve Tænder. Oplysning om dette skal indarbejdes i visitationen til klinikken.
- Undersøge om der er tiltag, der kan iværksættes for at sikre, at de borgere, der har behov for det, kommer videre i et tandbehandlingsforløb. Såfremt der iværksættes tiltag, der får flere i tandbehandlingsforløb, skal der udarbejdes et evalueringdesign, der kan måle effekten af dette.
- Undersøge hvad effekten af den smertebehandling, som borgerne får hos De Skæve Tænder, er. Er der et mindre brug af stoffer/alkohol og kommunale tilbud? Der skal udarbejdes et oplæg til, hvordan dette kan undersøges.
- Organiseringen af klinikken. Få igangsat dannelsen af en forening. Udfordringen her ligger i, at der skal være andre end de frivillige tandlæger, der laver foreningsarbejdet, da de ikke ønsker at gøre dette selv. Herudover skal der laves en samarbejdsaftale med kommunen, der tager højde for visitation af

borgerne, forsikrings-vilkår, ansættelse af klinikassistent, lån af lokaler mv.

De skæve tænder – baggrund, målsætninger og resultatmål i forhold til projektbeskrivelsen

I august 2014 godkendte Beskæftigelses- og Sundhedsudvalget, Social og Omsorgsudvalget samt Børne- og Uddannelsesudvalget i Fredericia Kommune projektet omkring tandlægehjælp til udsatte borgere. Projektet startede op i oktober 2014.

Tandlægetilbuddet omfatter en gruppe frivillige tandlæger og klinikassistenter, der på den kommunale tandklinik på Ullerup Bæk Skolen afdeling Skjoldborgvejen holder åbent to timer hver måned, hvor udsatte borgere kan få smertebehandling, bearbejdning af tandlægeskræk samt forventnings samtaler om tandlægeforløb i almen praksis.

Tanken med projektet og samarbejdet med de frivillige tandlæger og klinikassistenter er, at det er med til at forbedre tandsundheden blandt socialt udsatte borgere i Fredericia Kommune. Dette skal ses som et skridt på vejen mod en bedre almen sundhedstilstand blandt målgruppen, øget livskvalitet samt bedre muligheder for at komme i job.

Organisering

Klinikken er bemandet af de frivillige tandlæger og assistenter, Derudover er der en kommunal klinikassistent, der er ansat til at være på klinikken i åbningstiden bl.a. af hensyn til betjening af røntgen og andre praktiske opgaver.

Visitering til klinikken foretages af Frank Hanghøj, ansat i Stifinder og Anne-Marie Nielsen, der er ansat i Social Psykiatrien. Frank styrer ventelisten. Herudover følger de borgerne ud på klinikken, når den er åben.

Malene Lund Grindsted fra Sundhedsstaben har ydet projektledelsesstøtte og foretaget evalueringen.

Projektet viser, at det er betydningsfuldt, at der er en medarbejder, der følger borgerne ud på klinikken. For borgerne betyder det, at de husker deres aftale på klinikken. For tandlægerne og assistenterne på klinikken giver det også tryghed.

Målsætning og resultatmål i forhold til projektbeskrivelsen – status

De skæve tænder havde ved opstart følgende målsætninger i henhold til projektbeskrivelsen:

- at give borgeren mulighed for at komme til tandlæge med hjælp fra en mentor i et lidt mere "beskyttet" miljø¹
- at give borgeren oplysninger om forskellige behandlinger, omfang og konsekvenser
- at give borgeren hjælp og støtte til en realistisk forventningsafklaring omkring behandling hos en privatpraktiserende tandlæge – aftaler, pris, efterbehandlinger mv.
- at borgeren sammen med sin mentor eller støtteperson får fokus på, hvem, hvad og hvordan der kan søges tilskud til en efterfølgende tandbehandling eller hvordan der kan laves en opsparingsplan til behandlingen (tilskud til tandbehandling sker altid ud fra en individuel vurdering)
- at kommunen får et overblik over og et dybere kendskab til målgruppens behov for tandpleje
- at etablere et godt samspil mellem de frivillige privatpraktiserende tandlæger og kommunen

Projektet har været med til at opfylde nogle af de opstillede målsætninger. Skoleklinikken er et trygt miljø. Der er en medarbejder fra kommunen, der følger målgruppen til tandlæge. Denne medarbejder sidder i

venteværelset sammen med borgerne. Alle i venteværelset er i samme situation.

Interviews samt tandlægenes afkrydsningsskema viser, at flere af borgerne får en snak med tandlægerne omkring tandbehandlingsbehov. Derudover er der mulighed for at spørge ind til, hvad man kan forvente sig af et tandbehandlingsforløb i almen praksis.

Der er udarbejdet en informationsfolder omkring muligheden for tilskud til tandbehandling via §82a. Denne er tilgængelig for målgruppen. Frank følger op på mange af de borgere, der er til tandlæge på klinikken. Der er dog ikke et systematisk fokus på opfølgning og hjælp til at komme ud i videre behandling. Der har undervejs i projektet været kontakt med Ydelsescentret for at høre, om de havde mulighed for at være på klinikken i åbningstiden til at besvare spørgsmål omkring enkeltydelser til tandbehandling. Dette var der desværre ikke ressourcer til i afdelingen.

Projektet har vist, at der er et stort behov for tandbehandling hos målgruppen. Dette svarer til de undersøgelser og analyser, der er lavet på landsplan.

Der er etableret et godt samarbejde mellem de frivillige tandlæger og assistenter, Udsatterådet og medarbejdere fra kommunen. Der har været afholdt 3 fællesmøder undervejs i projektet for at koordinere og udveksle erfaringer. Herudover har en af de frivillige tandlæger været med to af medarbejderne fra kommunen i bl.a. Odense og København for at udveksle erfaringer med de frivillige projekter i de to kommuner.

I projektbeskrivelsen fremgår også følgende tre resultatmål:

- Resultatmål 1: Der skal udarbejdes en udførlig beskrivelse af tilbuddet samt informationsmateriale til såvel medarbejdere og borgere

- Resultatmål 2: Efter 6 måneder skal mindst 30 borgere have været i kontakt med klinikken
- Resultatmål 3: Der indgås et samarbejde med nabokommunerne omkring et fælles projekt om tandpleje/sundhed for udsatte borgere

Projektet har opfyldt resultatmål 1 og 2. Der er både udarbejdet informationsfolder og plakat om tilbuddet, der er distribueret ud til relevante væresteder og afdelinger.

Der er ikke indgået et samarbejde med nabokommunerne omkring tandpleje/sundhed for udsatte borgere. Der er holdt indledende snakke om emnet på medarbejderniveau. Organiseringen af De skæve tænder samt brugen af skoleklinikken har betydet, at et samarbejde på tværs af kommuner ikke har været relevant. Der er hentet viden og sparring om emnet hos andre kommuner med lignende projekter.

Udfordringer med tandpleje til socialt udsatte borgere

I 2014 kom Kommunernes Landsforening med en analyse, der viser, at der er social ulighed i brug af tandlæge i Danmark. Analysen viser, at der blandt kontanthjælpsmodtagere kun er 25 % der går til tandlæge, hvorimod 63 % af de beskæftigede går til tandlæge². Flere andre undersøgelser viser, at der er social ulighed i brug af tandlæge.³ Den mest angivne

² Hansen, Bodil H.: *Analyse af sammenhæng mellem tandlægebesøg og demografiske og socioøkonomiske forhold*. Udgivet af KL den 24. november 2014

³ Bl.a. Cortsen, B. og Fredslund, Eskild K.: *Voksentandpleje i Danmark - Organisering af voksentandplejen i Danmark i sammenligning med de øvrige nordiske lande og i forhold til voksenbefolkningens risikoprofil, KORA 2013 og Hede, Børge: Tandplejens Stedbørn – de udsatte og de udstødte, Tandlægebladet 2015/119/NR. 10*

årsag til, at de socialt udsatte og andre med lav indkomst ikke gør brug af tandlægen, er økonomien.

Tandsundheden er en integreret del af det generelle helbred og vigtig for livskvaliteten. Ifølge Sundheds- og Sygelighedsundersøgelsen 2013⁴ angiver danskerne tandsygdomme som det tredje mest belastende helbredsproblem kun overgået af rygsmerter og hovedpine. Herudover kan dårlig tandhygiejne give en række følgesygdomme på grund af bakterier, der f.eks. kan give lungeinfektioner.

Der er mulighed for at få dækket tandbehandling for op til 10.000 kr. ved hjælp af §82a uden forudgående ansøgning til kommunen. Der er dog en egenbetaling, der for borgere under 30 udgør 600 kr. og for borgere over 30 udgør 600 kr. plus 35 % af de 10.000 kr. Dette giver interviewpersonerne dog udtryk for fortsat er en økonomisk udfordring for dem. Der er i forbindelse med projektet blevet udarbejdet en folder, der beskriver reglerne for tilskud efter § 82a.

I løbet af projektperioden har Sundhedsstaben afdækket, at der er mange lignende tilbud i en lang række andre kommuner. Dette vidner om, at der er et udækket behov for tandpleje hos den udsatte målgruppe.

Den kommunalt ansatte vejleder, der foretager visitation til klinikken, projektlederen fra Sundhedsstaben samt en af de frivillige tandlæger har været på besøg hos projekterne i København, Odense og Randers for at høre, om de erfaringer, som de har gjort sig. De har mødt flere af de samme udfordringer, som i Fredericia.

Det er en målgruppe af borgere, der har et udækket tandbehandlingsbehov. De passer ikke ind i de

⁴ Jensen, H. A. R., Christensen, A. I., Ekholm, O., Davidsen, M. og Juel, K: Tandstatus. Resultater fra Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen 2013. Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet. 2015

privatpraktiserende klinikker – hvilket også bliver nævnt i interviewet med de frivillige tandlæger i Fredericia. Der er dog forskellige måder at organisere det på i de forskellige kommuner, og også meget stor variation i, hvad der bliver lavet på klinikkerne.

Hvad siger de frivillige tandlæger og assistenter?

Der er pr. 1. januar tilknyttet 6 frivillige tandlæger og 8 frivillige assistenter. To tandlæger og en assistent har deltaget i et interview omkring projektet. Nedenfor fremhæves, hvad der kom frem på baggrund af interviewet.

- Alle der kommer på klinikken har et behandlingsbehov.
- Tandlægerne er dog enige i, at det ikke er alle, der hører til hos De skæve tænder. De skulle i stedet have været henvist til en privat praksis Citat: *"Men man oplever også, at altså nogle af patienterne derude er også patienter som rent faktisk går ved tandlæger og er ved at få lavet proteser, men som så bruger os til at få rykket tænderne ud gratis og det er jo også forkert. Det skal jo enten være med i det overslag, de har fra kommunen eller også skal kommunen betale for det eller hvis de selv har råd til en protese, så har man sgu også råd til at få trukket sine tænder ud"*
- Rigtig mange af de borgere, der kommer på klinikken mangler tænder
- Der er mange af borgerne, der har brug for rodbehandling eller fyldninger. Det er ikke det, der er hensigten med De skæve tænder
- Der er behov for opfølgning fra kommunens side. Citat: *"jeg synes jo ikke at succeskriteriet ligger i, hvor mange vi har haft igennem. Succeskriteriet må være, hvor mange der egentlig kommer videre og får*

en reel behandling. Så det ikke bare er de samme der kommer igen og igen"

- Der er for få, der efterfølgende får lavet et overslag og kommer i gang med et behandlingsforløb.
- Visitationen er svær. Hvis der er nogen, der kommer på klinikken, der ikke har reel tandpine, så må tandlægerne internt blive enige om, at de afviser dem.
- Folderen skal tilrettes – den lover for meget.
- Det kunne være en ide, hvis Fredericia Kommune vælger at betale for et overslag. Så kan tandlægerne hos De skæve tænder sende borgerne videre til et behandlingsforløb med en garanti om, at kommunen betaler for overslaget (egenbetalingen).
- Der kunne være en person, der sidder ude på klinikken og hjælper med at udfylde ansøgninger til dækning af tandbehandling.
- Tandlægerne har ikke interesse i det organisatoriske omkring De skæve tænder. De har dermed ikke interesse i foreningsarbejdet, hvis de skal danne en forening. Citat: *"Jeg tror, at det er sådan, at mange af os har det, vi laver tænder. Vi kommer og vi vil meget, meget gerne udføre et stykke håndarbejde eller håndværk, men alt det der udenom..."* og *"det administrative. Det er jo det vi gerne vil være fri for"*

Et møde med 5 udsatte, der har været hos de frivillige tandlæger

I forbindelse med evalueringen er der foretaget individuelle interviews med 5 af de borgere, der har været hos De Skæve Tænder.⁵

Carl 50 år – økonomien strækker ikke til tandlæge

Carls tænder har generet ham i flere år. Nogle af dem var knækkede og der var gået betændelse i dem. Han havde

⁵ Interviewpersonerne er anonyme, og det er derfor ikke deres rigtige navne, der fremgår i evalueringen

det ikke godt med sine tænder. *"Jeg var ked af det. Nogle af dem var rådnet. Og man er jo godt klar over, at de lugter. Og sådan noget med at smile, det kunne jeg heller ikke, fordi, det er flovt, når der mangler noget"* fortæller han.

Gennem 29 år har Carl været misbruger, men har været stoffri de sidste 6 ½ år. Han har været udenfor arbejdsmarkedet de sidste 15 år og er på kontanthjælp. Han begrundet selv sine manglende tandlægebesøg med sin dårlige økonomi og sit misbrug.

Mens Carl stadig var misbruger, tog han bare nogle flere stoffer, når det gjorde ondt. Senere har han proppet dem med nelliker eller tobak. Nu har han fået fjernet dem, der gjorde ondt. *"Sidst jeg var inde og få fjernet noget hvor det gjorde ondt, der kostede det mig næsten 1200 kroner og det ... så vil jeg hellere bare købe et glas pamol til 50 kroner og så håbe på, at man ikke får mavesår ved at have spist dem alle sammen"*.

Carls smerter er væk, men det samme er de fleste af hans tænder. Han vil meget gerne have dem lavet. Både så han kan spise noget ordentlig mad og så han kan smile uden at være flov over det. Men han har endnu ikke været hos sin egen tandlæge, som han siger, *"jeg har ikke råd til det her overslag. Men nu har jeg været ved kommunen og snakke med dem for at få undersøgt, om jeg kan få til det her overslag, for det er noget med 800 kroner og det er jo egenbetalingen"*.

Herudover har han også brug for en til at tage med ham og minde ham om, at han har tandlægeaftaler. *"Jeg glemmer det. Jeg glemmer aftaler. Jeg er ikke bange for at gå til tandlæge. Jeg kan godt li' det, det lyder mærkeligt, jeg kan godt li' den smerte, for så kan jeg mærke, at der bliver gjort noget ved det"*.

Dora 57 år – jeg smiler ikke

Dora havde mange tænder, der var gået løse og var splintret. Hun mener selv, at hun har fået dårlige tænder

på grund af et liv med misbrug og dårlig økonomi. Og tilføjer hun: *"ja, og plus jeg tror også at medicin gør noget. Og så har jeg også haft bøjle på som ung, jeg tror også at sådan nogle jernbaneskiner kan gøre noget dårligt for tænderne"*.

Hun fortæller, at hun har ca. 7 tænder tilbage i munden. Hun har tabt sig en del gennem de seneste år, da hun ikke kan tygge noget. Og smerten i tænderne har gjort hende søvnløs om natten. *"Jamen det gav jo dårlig søvn ikke også, og så skar jeg også tænder om natten og det gjorde det jo heller ikke bedre. Så jeg havde jo hovedpine"*, fortæller hun.

Hos de skæve tænder har hun fået fjernet de tænder, der gav hende tandpine. *"Det betyder, at jeg kan sove om natten igen. Jeg kan falde i søvn"* beretter Dora. Hun har dog stadig problemer med at tygge maden, da hun mangler sine tænder og tilføjer: *"Så er der selvfølgelig det psykiske med at du ikke har nogen tænder mere og hvad folk tænker om dig. Man skal vende sig til at snakke, når man ikke har tænderne længere"*.

Dora vil meget gerne have lavet sine tænder. Hun har bare ikke økonomien til at få dem lavet. *"Jamen planen er, at de foreslog mig, at jeg gik op og fik sådan et ansøgningsskema oppe på kommunen og så få lavet et overslag og så få ryddet resten"* fortæller hun *"Fordi de sidste her, dem kan jeg jo ikke bruge til noget"*. Hun har dog en aftale med Frank om, at han hjælper hende med at kigge på ansøgningsskemaet, når hun får det hentet på kommunen. *"Men så er der jo også lige de 650 kr. der skal bruges på overslaget, de skal jo også findes"*, fortsætter hun, men understreger, at hun har planer om at få det gjort.

Torben 38 år - det har reddet mit liv

Gennem det meste af sit liv har Torben været ude i et misbrug, som han nu er på vej ud af. Siden han var 8 har han røget hash og de sidste 20 år har han været på heroin.

Han havde massive tandsmerter, og derfor kom han med ud på klinikken, hvor de fjernede 9 tænder. Torben har det meget skidt med sine tænder. Som han siger: *"først og fremmest er jeg jo pisse flov over, hvordan de ser ud. Men det er jo så, hvad det er (...). Men jeg havde jo også ekstreme smerter konstant. Jeg har jo nærmest lært at leve et liv, hvor det gjorde ondt konstant"*.

Torbens meget dårlige tænder gør også, at han har meget svært ved at spise. *"Jeg har ingen tænder. Jeg har ingen kindtænder. Jeg har bare lige de her par stykker her foran. Nogle gange kunne jeg ikke engang spise, (...), fordi det var for hårdt at sidde og skulle komme igennem et måltid mad. Når det tager 5 minutter per mundfuld, så jeg blev træt næsten for det var en fysisk præstation næsten bare at spise et måltid mad"*, fortæller han.

Torben kan fortælle, at han har en moster, der er tandlæge, der altid har understreget vigtigheden af at passe på sine tænder, hvilket har betydet, at han havde sunde tænder indtil han var 22. *"men så raslede de lige pludselig bare ud af munden på mig"*. Han fortæller, at han ikke har passet ordentligt på sine tænder på grund af stofferne og sin meget dårlige økonomi.

Hans 52 år – når jeg havde nogen, der gjorde jo ondt, så hev jeg dem selv ud

Hans er tørlagt alkoholiker efter et hårdt liv med alkohol gennem 38 år. Han har et meget dårligt tandsæt, som han ikke har passet på. Han har hørt, at det skulle være arveligt, og hans forældre havde dog også meget dårlige tænder.

Hans lider dog også massivt af tandlægeskræk *"Mentalt har jeg det ikke godt med at gå til tandlæge. Første gang jeg var derude, der rystede jeg og svedte som et svin for at sige det på godt dansk. ... Jeg bryder mig ikke om det. Det er nok fordi, da jeg gik i skole i tidernes morgen, der var der en tandlæge, som jeg ikke kunne li'.* Hun havde selv helt gule tænder og skabte sig, hvis vi havde og skældte ud". Han har sidst været ved tandlæger for 16 år

siden. Og dengang var det 17 år siden, han sidst havde været af sted.

På klinikken ved De Skæve Tænder føler han sig dog rigtig godt taget imod. *"Jeg kan godt lide klinikken derude for den måde de taler til os på, den måde de forklarer det på, det er behageligt, der er ikke nogen skældud eller noget"*. Og så synes han, at det er rart, at de andre, der sidder i venteværelset, er i samme situation som han selv er i: *"Det betyder noget, at vi er flere, der har samme problem, for vi er udsat for et eller andet enten på alkohol eller stoffer"*.

Gennem årene har Hans selv hevet de tænder ud, der gjorde ondt. Det har resulteret i et tandsæt, hvor mange tænder er knækket eller hvor der sidder en rod tilbage, som han ikke har fået med op. Det har givet mange smerter, og det er blandt andet noget af det, som han har fået ordnet hos De Skæve Tænder. *"Ja, det gjorde ondt. Jeg kunne ikke rigtig være nogen steder. Og jeg kunne bare ikke tage det medicin jeg var vant til, når jeg hev tænder ud, for det var 3 glas sprit jo, hvor jeg så lå på den side, hvor tanden var dårlig og så fuldstændig bedøvede den med det sprit der ...Når det glas det var tømt, ..., så var den bedøvet og så kunne jeg hive den ud og så røg de andre to glas jo bare ned med det samme"*.

Hans vil meget gerne have ordnet sine resterende tænder. *"Sådan et overslag koster vel 800-1000 kr. og det har jeg ikke sådan lige til at pille ud af kontanthjælpen. Jeg ved ikke lige, hvordan jeg kan løse det problem for at kunne redde de sidste tænde, jeg har"*. Han kan samtidig fortælle, at han ikke kender til de muligheder, der er for at søge om hjælp på kommunen til at betale for et overslag. Hans fortæller, at det også har noget med økonomien at gøre, at han ikke har været til tandlæge i så mange år.

Carsten 26 år – jeg har gået og drømt om at spise noget sprødt

Carsten var sidst til tandlæge i skolen for 9-10 år siden. Han har lidt af massiv tandlægeskræk på grund af nogle dårlige oplevelser med skoletandplejen. Det har gjort, at han ikke har været til tandlæge i så mange år. *"Det er min økonomi og min tandlægeskræk, der har gjort, at jeg ikke har været til tandlæge"* fortæller Carsten. Herudover har Carsten også haft et misbrug i mange år.

De sidste par år har Carsten ikke været i stand til at åbne munden ordentligt på grund af smerter, så det var en stor lettelse for ham at få det ordnet hos De Skæve Tænder. Han har også haft meget svært ved at spise på grund af tænderne, hvilket har været en stor gene for ham. *"Nu kan jeg åbne munden igen og tygge. Det har gjort rigtig meget for min livskvalitet. Det første jeg gjorde, da jeg tog derude fra, var at køre ind og købe en cheeseburger og jeg tog halvdelen i en bid. Det har jeg ikke kunnet gøre i mange år. Det er bare lækkert - Jeg har gået og drømt om, at spise noget sprødt. Jeg er bare helt vildt glad. Det er min mor også. For nu kan jeg spise det hele og sidder ikke og sorterer i det."*

Tandlægeskrækken er også kureret. Carsten havde en rigtig god oplevelse med tandlægerne på klinikken og roser dem til skyerne. Det har givet ham mod på at få lavet tænderne. *"Jeg skal have lavet et overslag. Jeg vil gerne have lavet mine tænder. Så jeg har en aftale her i næste uge, hvor jeg skal have lavet det der overslag"*.

Data fra klinikken

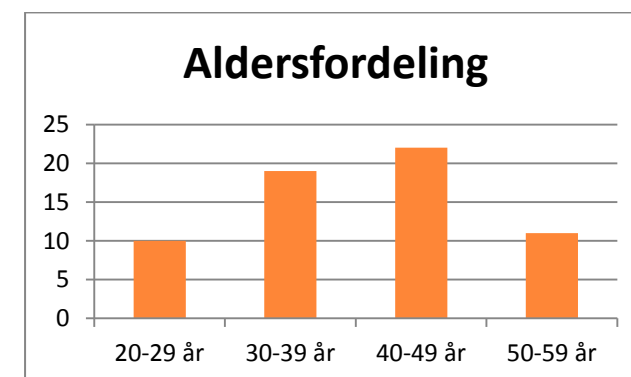
I forbindelse med projektet har tandlægerne udfyldt et opsamlingskema for borgerne, der har været på klinikken. Disse er ikke blevet udfyldt for samtlige borgere. De er udfyldt for 55 ud af 79 besøg. De viser derfor blot et udsnit af de borgere, der har været på klinikken. Ifølge tandlægerne er det dog illustrerende for alle besøg.

For at få de præcise tal på antal besøg, aldersfordeling og fordeling på mænd og kvinder, har den ansatte klinikkassistent udført en optælling i journalerne.

Hvem kommer på klinikken

Deltagerne er borgere bosiddende i Fredericia Kommune som er socialt udsatte ud fra Udsatterådets definition på socialt udsathed. Det er primært nuværende eller tidligere misbrugere (alkohol eller narko), der har benyttet tilbuddet. I projektperioden har 42 mænd og 21 kvinder. Den yngste deltager er 22 år og den ældste deltager 59 år. Aldersgruppedelingen viser, at der er flest udsatte borgere i alderen 30-49, der kommer hos de skæve tænder.

Graf 1: Aldersgruppedelingen (optalt fra journaler)

Massive tandproblemer

- Af de 55 borgere, hvor der er udfyldt et skema, er der 28, der ifølge tandlægerne har massive tandproblemer.

Smertebehandling og tandudtræk

- Der er 47 af de 55 borgere, der har fået smertebehandling
- 41, der har fået foretaget tandudtræk. Mange borgere har fået fjernet flere end 3 tænder.

- Der er 9 af de 55 borgere, der har fået en midlertidig fyldning med henvisning til egen tandlæge.

Tandlægeskræk, snak om tandbehandlingsforløb og sidste tandlægebesøg

- Blandt de 55 borgere er der 25, hvor tandlægerne har angivet, at de har tandlægeskræk.
- Tandlægerne har taget en indledende snak om et alment tandbehandlingsforløb med 29 af de 55 borgere
- 40 af de 55 borgere har ikke været til tandlæge indenfor de seneste 2 år

Økonomien i projektet

I forbindelse med opstarten af projektet blev der afsat 100.000 kr. til at køre klinikken i 18 måneder. Midlerne skulle primært bruges til at dække udgifter til klinikmaterialer, informationsmaterialer, mødeaktiviteter og løn til en ansat klinikassistent.

Pr. 15. december 2015 ser regnskabet således ud:

	2014	2015	Total
Løn til klinikassistent	kr. 1.980	kr. 5.940	kr. 7.920
Materialer (informationsmaterialer, julegaver til frivillige)	kr. 4.817	kr. 808	kr. 5.625
Møder og rejser	kr. 2.307	kr. 3.343	kr. 5.650
Anskaffelser (klinikmaterialer)	kr. 1.180	kr. 5.578	kr. 6.758
Total	kr. 10.284	kr. 15.669	kr. 25.953

er dækket forsikringsmæssigt gennem en samarbejdsaftale med Randers Kommune.

Der er dermed brugt færre midler end beregnet til projektet.

Der var i det oprindelige budget også indregnet, at der skulle ekstra rengøring på klinikken. Da der er morgenrengøring på skolen, har det ikke været nødvendigt. Hvis dette laves om, skal der betales for en ekstra rengøring.

Forsikring

Igennem projektet har de frivillige været ansat i ulønnet praktik i kommunen. På den måde har de og klinikken været dækket forsikringsmæssigt af kommunen. Dette kan være en mulighed fremadrettet såfremt man vælger at lade klinikken fortsætte i nuværende form.

Såfremt klinikken fortsætter som forening, vil der være udgifter til forsikring, som skal dækkes af foreningen, som ikke fremgår af ovenstående budget.

Generelt er frivillige tilknyttet kommunens arbejdspladser ikke dækket af kommunens forsikring. Ofte er de frivillige dækket af egne forsikringer, men i et tilfælde som De Skæve Tænder, hvor de frivillige udfører et frivilligt arbejde, der ligger inden for deres daglige arbejdsområde, er de ikke dækket af egne forsikringer.

Derudover er der et patientansvar, der ved ovenstående løsning, bliver dækket af kommunens selvforsikring. Det vil sige, hvis en af tandlægerne gør skade på en af borgerne.

Forsikringsspørgsmålet er et tema, der fylder meget i lignende projekter i hele landet. I nogle kommuner har tandlægerne dannet en forening og har købt forsikringer til foreningens medlemmer. Andre steder, som i f.eks. Randers har tandlægerne også dannet en forening, men